WSPÓLNY PUNKT

Piątek, 11 września 2026

65 tytułów / 30 krajów / 20 języków

Niemcy: mur odgradzający wobec AfD pęka pod naporem sondaży

18 działów, najważniejsze fakty i różne głosy redakcji. Czytamy prasę polską i zagraniczną.

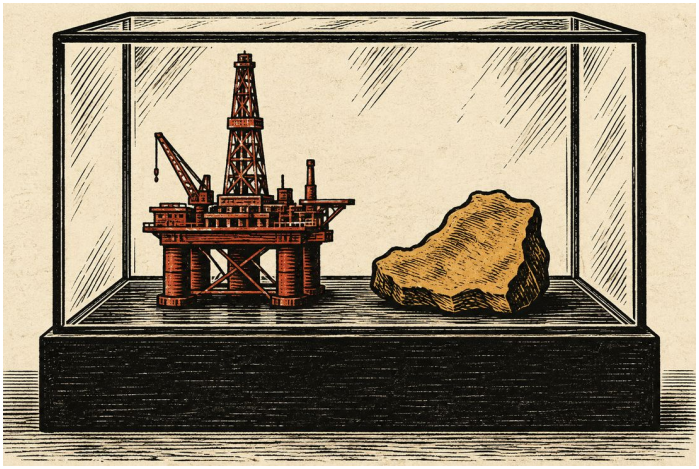
TEMAT 1
UE i instytucje

TEMAT 2
Bliski Wschód

TEMAT 3
Technologia i AI

01 / AMERYKA ŁACIŃSKA

Milei między nacjonalizmem a Falklandami/Malwinami: libertarianizm szuka poparcia Trumpa

Satyra redakcyjna: platforma wiertnicza stoi w gablocie muzealnej obok kamiennego skrawka wyspy. Ilustracja AI.

FAKTY

Prezydent Argentyny Javier Milei ogłosił nowe sankcje na firmy zaangażowane w wydobycie ropy wokół Falklandów/Malwinów, wzmacniając spór terytorialny z Wielką Brytanią; La Nación łączy to z otwarciem Muzeum Granaderos, gdzie Milei nazwał sprawę Malwinów „sprawą narodową, ponad podziałami". Milei nie ogłosił jednak, wbrew wcześniejszym spekulacjom, poparcia USA dla argentyńskich roszczeń - Responsible Statecraft zauważa, że administracja Trumpa mimo sygnałów o rewizji stanowiska nie zmieniła oficjalnej polityki.

Sondaż Atlas Intel z sierpnia pokazuje Mileiego na piątym miejscu w rankingu popularności (35%), za Myriam Bregman, Cristiną Kirchner, Patricią Bullrich i Axelem Kicillofem, przy korupcji i bezrobociu jako głównych problemach wskazywanych przez respondentów. Sekretarz stanu USA Marco Rubio odbył czwartą podróż po regionie, odwiedzając Kolumbię, Ekwador i Peru, obiecując pomoc w bezpieczeństwie, podpisując umowy o surowcach krytycznych i ostrzegając przed obecnością Chin. Żona Nicolása Maduro, Cilia Flores, ubiega się o zamianę aresztu domowego na dozór z opaską elektroniczną ze względów zdrowotnych.

GŁOSY PRASY

La Nación przedstawia grę wokół Malwinów jako element wewnętrznej polityki Mileiego - narzędzie mobilizacji przed wyborami wobec spadającej popularności i niespełnionych obietnic gospodarczych, wskazując na rolę doradcy Santiago Caputo w budowaniu tej narracji. Responsible Statecraft patrzy na to z zewnątrz i chłodniej: podkreśla rozdźwięk między retoryką Mileiego sugerującą bliskie poparcie Trumpa a faktycznym brakiem zmiany polityki USA, przypominając też, że Waszyngton w 1982 roku stanął po stronie Londynu kosztem swojej pozycji w Ameryce Łacińskiej.

Ten sam tytuł, w tekście o Rubio, sugeruje, że mimo deklaracji o współpracy z „ideologicznie zbieżnymi" rządami regionu (w tym dwoma prezydentami z obywatelstwem USA) turnee nie przyniosło konkretnych ustępstw. Daily Friend z RPA przypomina rocznicę zamachu w Chile z 1973 roku wspieranego przez USA, co stawia pytanie o spójność amerykańskiej polityki wobec regionu na przestrzeni dekad - wątek pominięty przez źródła argentyńskie skupione na bieżącej taktyce Mileiego.

Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że sojusz ideologiczny z Trumpem nie przekłada się automatycznie na twarde poparcie dyplomatyczne czy gospodarcze, co pokazuje ograniczenia retoryki „specjalnych relacji" z Waszyngtonem.

Źródła: La Nación · Daily Friend (Institute of Race Relations) · Die Presse · Responsible Statecraft (Quincy Institute)

DALEJ W NUMERZE

Polska i Europa
Polityka krajowa, instytucje UE, wschodnia flanka.

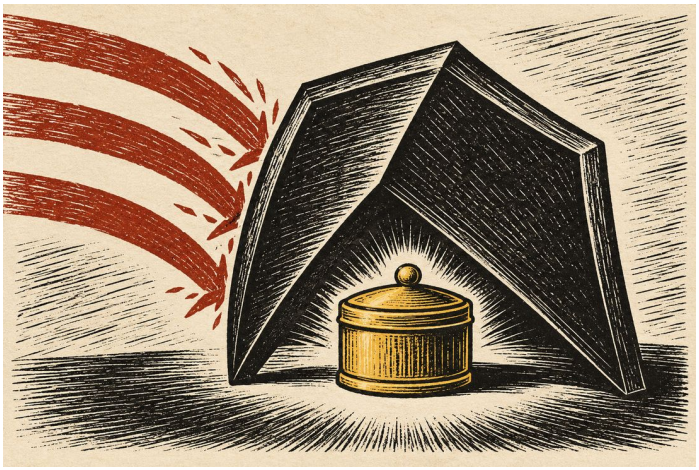
Świat
Stany Zjednoczone, Bliski Wschód, Chiny i bezpieczeństwo.

Gospodarka
Finanse, energia, klimat i sztuczna inteligencja.

Społeczeństwo
Migracja, rodzina, media, religia i kultura.

02 / FLANKA WSCHODNIA

Flanka wschodnia

Satyra redakcyjna: relikwiarz osłania wielka tarcza przeciwrakietowa z falami zakłóceń. Ilustracja AI.

FAKTY

Po odblokowaniu przez UE dostaw systemów Patriot, Włochy analizują możliwość przekazania Ukrainie systemów obrony powietrznej SAMP/T nowej generacji, zaprojektowanych do pracy w warunkach silnego zagłuszania elektronicznego - informuje "Il Sole 24 Ore". Decyzja nie została jeszcze podjęta, tekst ma charakter zapowiedzi. Równolegle polski tygodnik "Sieci" i wPolityce.pl podają, że strona rosyjska wysyła na front relikwie świętych, co komentują jako oznakę desperacji wojsk rosyjskich. Obie pozycje pochodzą z krótkich zajawek, bez szczegółów operacyjnych czy liczbowych.

GŁOSY PRASY

Ujęcia obu tytułów dotyczą zupełnie innych aspektów wojny i się nie krzyżują, więc trudno mówić o sporze między nimi. Włoski dziennik gospodarczy pisze rzeczowo o sprzęcie i decyzjach politycznych sojuszników, nie ocenia kondycji armii rosyjskiej. "Sieci"/wPolityce, tytuł najbliższy linii PiS, podaje wątek symboliczno-propagandowy, interpretując go wprost jako dowód słabości Rosji - to ocena, nie fakt zweryfikowany źródłowo, bo materiał jest tylko zajawką. Dla polskiego czytelnika istotne jest rozróżnienie: konkretna, weryfikowalna informacja o dozbrajaniu Ukrainy (Włochy) różni się jakościowo od anegdotycznego newsa mającego budować narrację o rychłej klęsce Rosji, którą warto traktować z ostrożnością.

Źródła: Il Sole 24 Ore · Sieci (tygodnik) + wPolityce.pl

03 / POLSKA

Duda kontra Korzeniowski - spór o granice krytyki władzy

Satyra redakcyjna: szkolna linijka przechodzi pod wagą sądową do sportowego bloku startowego. Ilustracja AI.

FAKTY

Ukazały się wyniki badania PISA 2025 - premier Donald Tusk mówi o „ścisłej czołówce UE”, Klub Jagielloński wskazuje, że wynik Polski jest najniższy od czasów rządu Jerzego Buzka i pogarsza się od pandemii, proponując przyjrzenie się rozwiązaniom stosowanym w Anglii. Marta Nawrocka zapowiedziała jesienny szczyt pierwszych dam w Polsce, na który zaprosić ma m.in. Melanię Trump oraz prezydentowe z Europy. Sąd apelacyjny wydłużył wyrok 31-letniej kobiecie, która fałszywie oskarżyła o gwałt dziesięciu mężczyzn.

Andrzej Duda zaapelował o „opamiętanie” do Roberta Korzeniowskiego, kandydata na szefa PKOl, po tym jak ten zarzucił Dudzie i Jackowi Sasinowi naciski na Andrzeja Kraśnickiego w sprawie rezygnacji na rzecz Radosława Piesiewicza.

GŁOSY PRASY

Największy kontrast widać między oceną PISA rządu a diagnozą Klubu Jagiellońskiego: Tusk mówi o sukcesie, ośrodek chadecki traktuje ten sam wynik jako ukryty regres i punkt wyjścia do krytyki systemu edukacji, nie oszczędzając przy tym poprzedniej władzy PiS. Spór o PKOl to spięcie wewnątrz środowisk okołosportowo-politycznych: Korzeniowski zarzuca politykom obozu Nowogrodzkiej kuluarowe naciski, Duda odpowiada oskarżeniem o pomówienia, a wPolityce relacjonuje to z perspektywy obrony byłego prezydenta.

Sprawa fałszywych oskarżeń o gwałt i zapowiedź szczytu pierwszych dam to newsy bez kontrowersji interpretacyjnej, podane w duchu zgodnym z linią redakcyjną Sieci/wPolityce. Dla polskiego czytelnika istotne jest zwłaszcza starcie narracji o PISA, bo pokazuje, że te same liczby służą rządowi i opozycyjnym ośrodkom intelektualnym do zupełnie odmiennych wniosków o stanie szkoły.

Źródła: Klub Jagielloński (klubjagiellonski.pl) + kwartalnik "Pressje" · Sieci (tygodnik) + wPolityce.pl

04 / UE I INSTYTUCJE

Niemcy: mur odgradzający wobec AfD pęka pod naporem sondaży

Satyra redakcyjna: dwie puste mównice oddziela waga prawa i zwinięty, pusty zwój. Ilustracja AI.

FAKTY

Dominującym wątkiem jest reakcja na przemówienie kanclerza Niemiec Friedricha Merza w Bundestagu, w którym określił koncepcję „remigracji" AfD jako „czystkę etniczną według koloru skóry i pochodzenia" - frakcja AfD złożyła w związku z tym zawiadomienie karne przeciwko kanclerzowi (Stephan Brandner). Kontekstem są wybory krajowe w Saksonii-Anhalt, w których AfD zdobyła 43,8 proc. głosów, nie uzyskując jednak większości mandatów; Merz mówił po nich o „tektonicznym wstrząsie" systemu partyjnego.

Równolegle Angela Merkel na spotkaniu autorskim na Uznam przyznała, że jej polityka (kryzys euro, decyzje z 2015 r.) wzmocniła AfD, ostrzegając zarazem partie establishmentu przed kopiowaniem tematów prawicy. W Hiszpanii PP złożyło w Kongresie projekt reformy ustawy o Radzie Sądownictwa (CGPJ), przewidujący wybór 12 członków-sędziów bezpośrednio przez sędziów, powołując się na standardy UE i pakt z Brukselą z 2024 r. W Szwecji trwa kampania przed wyborami 13 września, w tle ujawnienie rosyjskich powiązań działaczki Szwedokratów.

GŁOSY PRASY

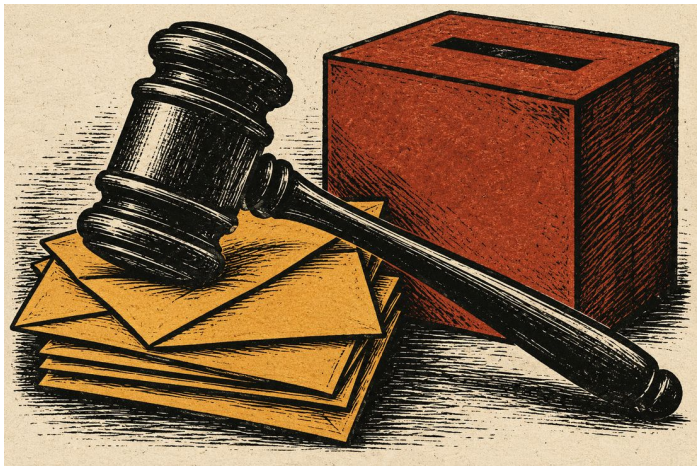
Niemieckie źródła różnią się tonem, choć nie faktami: WELT relacjonuje spór Merz-AfD rzeczowo, cytując obie strony i definicję Urzędu Ochrony Konstytucji dla „remigracji", podczas gdy czeski Echo24 (liberalny) dobitniej akcentuje izolację Merza w partii po klęsce w Saksonii-Anhalt („Merz sam w domu"), sugerując kryzys przywództwa CDU silniejszy niż sam spór prawny. Merkel w relacji WELT stawia tezę odwrotną do linii AfD - że to nadmierne przejmowanie tematów prawicy, a nie ich ignorowanie, wzmacnia AfD - co jest ciekawym kontrapunktem wobec strategii Merza z tego samego tygodnia.

Hiszpańskie źródło (El Español) przedstawia reformę CGPJ jako inicjatywę PP wpisaną w unijne standardy praworządności, bez polemiki z rządem Sáncheza w tym akurat materiale. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: spór o definiowanie „czystki etnicznej" w Niemczech i spór o depolityzację sądownictwa w Hiszpanii pokazują dwa odmienne europejskie pola bitwy o praworządność - retoryczne i instytucjonalne - które równolegle toczą się też w polskiej debacie.

Źródła: WELT · Il Foglio · The Pillar · Il Tempo · L'Express · El Español · NZZ · Echo24 / Týdeník Echo · Magyar Hang · Nova24TV · Demokracija · El Mundo

05 / POLITYKA USA

25 lat po 11 września: żałoba kontra bilans porażki

Satyra redakcyjna: młotek sędziowski przerywa stos pustych kopert przy skrzynce wyborczej. Ilustracja AI.

FAKTY

W Dallas zakończył się republikański zjazd partyjny przed wyborami śródokresowymi 3 listopada. Donald Trump powtarzał w kolejnych wystąpieniach obietnicę wypłaty 5 tys. dolarów każdemu dorosłemu Amerykaninowi, jeśli republikanie utrzymają obie izby Kongresu, prowadził zebranych w improwizowanej przysiędze lojalności i ostrzegał niegłosujących „piekłem". JD Vance został przerwany przez protestującego w trakcie przemówienia, a Ted Cruz wygłosił ostre wystąpienie o zagrożeniu ze strony „islamistów i komunistów". Równolegle sąd apelacyjny I Okręgu odmówił administracji Trumpa zgody na wprowadzenie nowych wymogów dotyczących głosowania korespondencyjnego przez USPS, a sprawa trafiła do Sądu Najwyższego, który jeszcze nie wydał rozstrzygnięcia. Osobno, amerykański ambasador przy NATO Matthew Whitaker miał wezwać sojuszników do systematycznego demontażu Międzynarodowego Trybunału Karnego.

GŁOSY PRASY

Relacje ze zjazdu w Dallas różnią się tonem: El Mundo i WirtschaftsWoche podkreślają puste miejsca na trybunach, spadającą frekwencję i rosnące zniechęcenie bazy, przedstawiając obietnicę 5 tys. dolarów jako zabieg mobilizacyjny obwarowany warunkiem zwycięstwa wyborczego (co zauważa też węgierski Magyar Hang, pisząc, że Trump zabezpiecza się przed porażką, z góry wskazując winnych). Daily Wire i RealClearPolitics, bliższe MAGA, opisują te same wydarzenia w rejestrze mobilizacyjnym - jako walkę z „egzystencjalnym zagrożeniem” i skuteczną strategię wykorzystania osobistej popularności Trumpa do podniesienia frekwencji.

Linia sporu przebiega więc nie wewnątrz samej prawicy amerykańskiej w sprawie faktów, lecz między entuzjastycznym ujęciem mediów ruchowych a chłodniejszym, czasem ironicznym opisem prasy europejskiej, która te same gesty traktuje jako symptom słabości kampanii. Osobno i bez kontrowersji stoi spór sądowy o głosowanie korespondencyjne - tu źródła (WORLD) referują fakt prawny bez polemiki. Dla polskiego czytelnika istotne jest to rozwarstwienie ocen: identyczne wydarzenie - zjazd partyjny - bywa w zależności od redakcji przedstawiane jako pokaz siły albo jako dowód kryzysu, co warto mieć na uwadze przy ocenie szans republikanów w listopadowych wyborach.

Źródła: Echo24 / Týdeník Echo · RealClearPolitics · NZZ · Do Rzeczy (tygodnik) + DoRzeczy.pl · Magyar Hang · The National Interest · WORLD (WORLD Magazine, WORLD Radio, „The World and Everything in It”) · WirtschaftsWoche · Berlingske · El Mundo · Rzeczpospolita + Plus Minus · UnHerd · Le Figaro (z FigaroVox i Le Figaro Magazine) · War on the Rocks · Daily Friend (Institute of Race Relations) · Handelsblatt · Memeorandum · The Daily Wire / The Ben Shapiro Show · Postimees · Jyllands-Posten

06 / BLISKI WSCHÓD

Ofensywa Hutich w Jemenie i przejęcie portu Mokka

Satyra redakcyjna: tankowiec zatrzymuje się przy wąskim morskim gardle pod hakiem portowego żurawia. Ilustracja AI.

FAKTY

Rebelianci Huti zajęli port Mokka nad Morzem Czerwonym i posuwają się wzdłuż wybrzeża w stronę cieśniny Bab al-Mandab - potwierdzają to niezależnie Echo24, WORLD i zajawka Rzeczpospolitej, powołując się na Reutera i lokalne źródła wojskowe. Prezydent Jemenu Raszad al-Alimi oskarżył Iran o eskalację i zapowiedział obronę cieśniny, spotykając się z szefem misji UE Patrickiem Simonnetem. Donald Trump w wywiadzie dla Fox News powiedział, że nie żałuje decyzji o wojnie z Iranem i zrobiłby to samo ponownie, wiążąc jej koniec z wynikiem amerykańskich wyborów śródokresowych; równolegle donoszono o uszkodzeniach amerykańskich samolotów wojskowych w Jordanii.

Izrael idzie do wyborów krajowych 27 października, na tle brytyjskich (i dołączających się innych państw, w tym Polski) sankcji na import z osiedli na Zachodnim Brzegu. Die Presse podaje, że Izrael zakończył niszczenie podziemnej bazy Hezbollahu w południowym Libanie.

GŁOSY PRASY

Źródła są zgodne co do faktów militarnych - upadek Mokki i marsz Hutich na Bab al-Mandab relacjonują niemal identycznie czeski Echo24 i amerykański WORLD, powołując się na te same agencje. Różnica leży w ramowaniu wojny izraelsko-palestyńskiej: Rzeczpospolita/Plus Minus przywołuje tezę historyka Omera Bartova, że to Izrael stał się „państwem terrorystycznym”, podczas gdy Tempi z Włoch i Die Presse z Austrii opisują sytuację bez takiego osądu, skupiając się na wyborach i operacjach wojskowych jako faktach.

Responsible Statecraft testuje, czy UE pójdzie śladem brytyjskiego embarga na osiedla, co pokazuje pęknięcie w prawicy: realiści i restraint-orientowani autorzy traktują sankcje jako narzędzie polityczne, podczas gdy klasyczno-liberalne AFR pisze o oporze rządu Albanese wobec pełnego embarga. Dla polskiego czytelnika istotne jest, że Polska znalazła się wśród sygnatariuszy brytyjskich sankcji na osiedla - co samo w sobie jest sporne wewnątrz obozu konserwatywno-liberalnego, a materiały milczą o tym, jak Warszawa uzasadniła tę decyzję.

Źródła: Rzeczpospolita + Plus Minus · Echo24 / Týdeník Echo · WORLD (WORLD Magazine, WORLD Radio, „The World and Everything in It”) · Open · Tempi · Il Foglio · Die Presse · The Objective · Responsible Statecraft (Quincy Institute) · Australian Financial Review (AFR)

07 / OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO

Obronność i bezpieczeństwo

Satyra redakcyjna: zamknięta szuflada archiwum stoi pod samotną wieżą obserwacyjną. Ilustracja AI.

FAKTY

FAZ wraca w 25. rocznicę zamachów z 11 września do hamburskiego środowiska ich sprawców. Rozmowa opiera się na ponadrocznej pracy Corduli Meyer dla „Spiegla" i pyta, jak pozornie niebudzący podejrzeń studenci stali się terrorystami. Zachowany materiał ma charakter retrospektywny i nie opisuje nowej decyzji władz ani bieżącego zagrożenia.

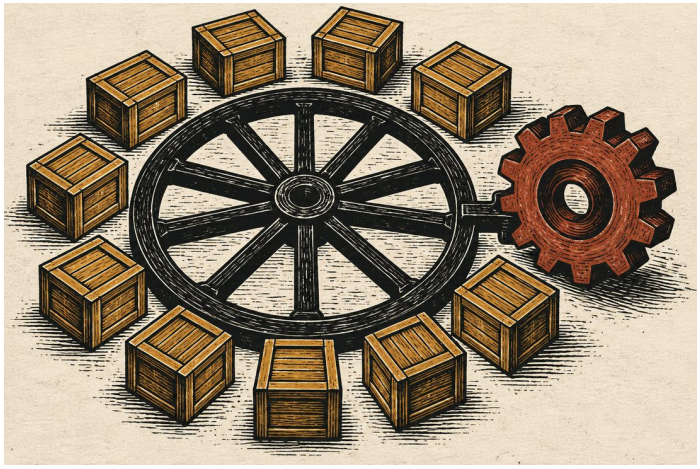
GŁOSY PRASY

To jedyna pozycja w tym dziale, dlatego nie pozwala zestawić odmiennych interpretacji ani wykazać sporu między redakcjami. FAZ koncentruje się na pytaniu o proces radykalizacji, a nie na ocenie bieżącej polityki bezpieczeństwa. Dla polskiego czytelnika materiał przypomina, że rozpoznawanie zagrożeń wymaga także zrozumienia dróg radykalizacji; jest to jednak ograniczony wniosek z jednego, retrospektywnego źródła.

Źródła: FAZ

08 / CHINY I INDO-PACYFIK

BRICS jako narzędzie podważania hegemonii Zachodu czy pusta legitymizacja?

Satyra redakcyjna: jedenaście skrzyń towarowych łączy się wieloszprychowym kołem z samotnym trybem fabrycznym. Ilustracja AI.

FAKTY

12-13 września w New Delhi odbywa się 18. szczyt BRICS, obecnie grupujący jedenastu członków (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny, RPA, Egipt, Etiopia, Indonezja, Iran, Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie) i reprezentujących ok. 50 proc. ludności świata, 40 proc. globalnego PKB oraz 26 proc. handlu światowego. Na szczyt przyjeżdżają m.in. Xi Jinping - po raz pierwszy od siedmiu lat, ze względu na spór graniczny z Indiami - oraz prezydent Iranu Masud Peszeszkian, mimo że Modi ostatnio zacieśnił relacje z Izraelem, a ZEA zerwały współpracę z Teheranem po irańskich atakach rakietowych.

Równolegle Pekin ogłosił nowy pięcioletni plan dla motoryzacji: do 2030 roku 70 proc. nowych samochodów sprzedawanych w Chinach ma być elektrycznych, a chińskie marki mają wejść do światowej czołówki. Z Hongkongu napłynęła wiadomość o skazaniu na wieloletnie więzienie trzech działaczy organizujących doroczne obchody rocznicy masakry na placu Tiananmen z 1989 roku.

GŁOSY PRASY

Francuski "Conflits" opisuje BRICS jako projekt geopolityczny o realnym potencjale przesunięcia centrum gospodarczego świata na Wschód i Południe, choć przyznaje, że blok przecinają pęknięcia: spór chińsko-indyjski, rozbieżności wobec konfliktów zbrojnych, odłożenie idei wspólnej waluty. "Il Foglio" idzie dalej i drwi z samej narracji: przypomina, że dekadę temu Ruch Pięciu Gwiazd i rosyjscy politycy zapowiadali BRICS jako alternatywę zmieniającą świat, tymczasem szczyt w New Delhi otwiera się przy stole, przy którym uczestnicy - Iran, ZEA, Indie, Chiny - ledwo ze sobą rozmawiają po wzajemnych kryzysach i atakach rakietowych.

Oba tytuły zgadzają się co do faktów (skład, napięcia, obecność Xi po siedmiu latach), różni je ton: francuski realizm geopolityczny traktuje BRICS jako poważny, choć niespójny, projekt wielobiegunowości, włoski liberalizm atlantycki uznaje

go za retoryczną fasadę bez substancji. Wątek chińskiej elektromobilności i represji w Hongkongu pozostają niepowiązane z sporem o BRICS, ale pokazują dwa oblicza tej samej potęgi - przemysłową ambicję i kontrolę polityczną. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że nawet komentatorzy sceptyczni wobec Zachodu przyznają: BRICS jako blok geopolityczny jest dziś bardziej hasłem niż spójną siłą zdolną wyznaczać nowy porządek.

Źródła: Conflits - Revue de Géopolitique · Handelsblatt · Reformatorisch Dagblad · Il Foglio

09 / GOSPODARKA I FINANSE

EBC podnosi stopy do 2,50% - odczyty od liberałów po populistów

Satyra redakcyjna: słoik oszczędności unosi się na zębatym ramieniu nad kanistrem paliwa. Ilustracja AI.

FAKTY

Europejski Bank Centralny podniósł stopę depozytową o 25 pb do 2,50 proc., co potwierdzają Echo24 i Libero Quotidiano; Christine Lagarde wskazała na konflikt na Bliskim Wschodzie i wojnę Rosji z Ukrainą jako źródła presji inflacyjnej, a EBC podniósł prognozę inflacji na 2027 rok do 2,5 proc. z 2,3 proc. Podwyżka przekłada się na rynek oszczędności - ABC notuje powrót oprocentowania depozytów w Hiszpanii powyżej 2 proc. po raz pierwszy od dwóch lat, choć wciąż poniżej inflacji sięgającej 4,3 proc.

Ceny paliw rosną w kilku krajach naraz: ropa WTI przekroczyła 100 dolarów za baryłkę, w Czechach benzyna i olej napędowy podrożały najbardziej od 2022 roku, a minister Havlíček zapowiedział interwencję cenową, gdyby ČR wypadła drożej niż sąsiedzi. We Francji ceny sięgnęły 2,12 euro za litr benzyny i 2,29 euro za olej napędowy, a rząd odmówił obniżki akcyzy mimo danych INSEE, według których 22,4 proc. gospodarstw z samochodem wydałoby ponad miesięczny dochód na paliwo przy cenach z wiosny 2026.

Osobno Emiraty Arabskie zapowiedziały 40 mld euro dodatkowych inwestycji w Niemczech, podpisano 29 umów o wartości 9,4 mld euro.

GŁOSY PRASY

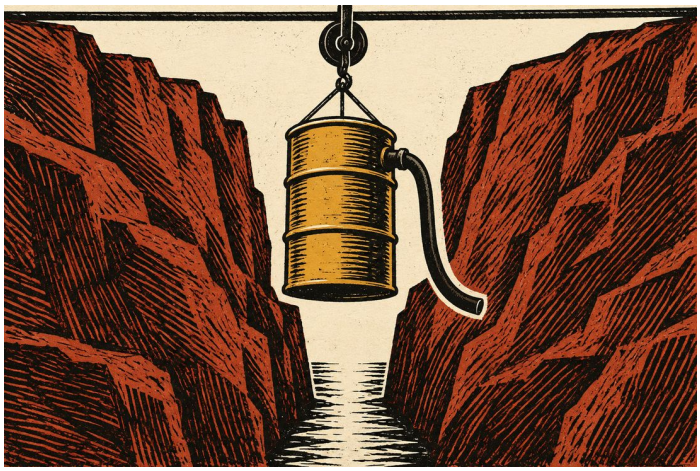
Wobec drożejących paliw prawica dzieli się wyraźnie na dwa obozy: Contrepoints (Francja) krytykuje rząd za odmowę obniżki akcyzy, powołując się na przykłady Niemiec, Hiszpanii i Włoch, które obniżyły podatki paliwowe, i domaga się cięcia wydatków publicznych zamiast dalszego długu - to klasyczne libertariańskie stanowisko przeciw etatyzmowi fiskalnemu. Czeski Havlíček reprezentuje odwrotną logikę: zapowiada gotowość do administracyjnej regulacji cen, jeśli rynek "zawiedzie" wobec sąsiadów - podejście interwencjonistyczne, rzadkie u redakcji określających się jako classical-liberal, co pokazuje, że etykieta ideologiczna nie gwarantuje spójnej polityki gospodarczej.

Źródła są zgodne co do samego faktu podwyżki stóp EBC i jej przyczyn (Bliski Wschód, Ukraina), nie ma tu sporu interpretacyjnego. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: rosnące stopy i ceny energii uderzają w oszczędności i budżety gospodarstw domowych w całej Europie niezależnie od tego, czy rząd reaguje cięciem podatków, czy regulacją cen - obie strategie są już testowane u sąsiadów.

Źródła: Echo24 / Týdeník Echo · NIUS · Libero Quotidiano · Handelsblatt · Il Foglio · ABC · Karar · RealClearPolitics · Observador · Contrepoints · WirtschaftsWoche · Neatkarīgā / nra.lv · L'Opinion

10 / ENERGETYKA I KLIMAT

Irański kryzys windą cen ropy i gazu w Europie

Satyra redakcyjna: beczka ropy wisi nad wąską cieśniną między dwoma skałami. Ilustracja AI.

FAKTY

Wojna Iranu z Izraelem podbija ceny surowców: brent 108,68 USD za baryłkę, WTI powyżej 100 USD, obie ropy z tygodniowym wzrostem blisko 13 proc. - pierwszy raz od połowy maja powyżej 100 USD (WirtschaftsWoche). Huthi przejęli kontrolę nad jemeńskim portem Mocha, rośnie liczba ataków na tankowce w Cieśninie Hormuz, Trump zapowiada możliwy atak na irańską instalację "Pickaxe" i twierdzi, że wojna zakończy się po listopadowych wyborach do Kongresu USA.

Echo24 przekłada to na ceny gazu w Czechach: obecnie dwukrotność poziomu ze stycznia, analitycy Jiří Gavor i Michal Macenauer wskazują, że fizycznego niedoboru gazu nie będzie, problemem są ceny hurtowe, a sytuację pogorszy od 2027 r. unijny zakaz importu LNG z Rosji. ODS domaga się na forum unijnym złagodzenia systemu ETS 1 dla przemysłu ciężkiego, inicjatywę wiosną poparły Włochy i Czechy. top agrar opisuje niemiecki projekt magazynu energii w Nägeleried (6,9 MW/13,8 MWh) z elastyczną umową przyłączeniową z operatorem AllgäuNetz.

GŁOSY PRASY

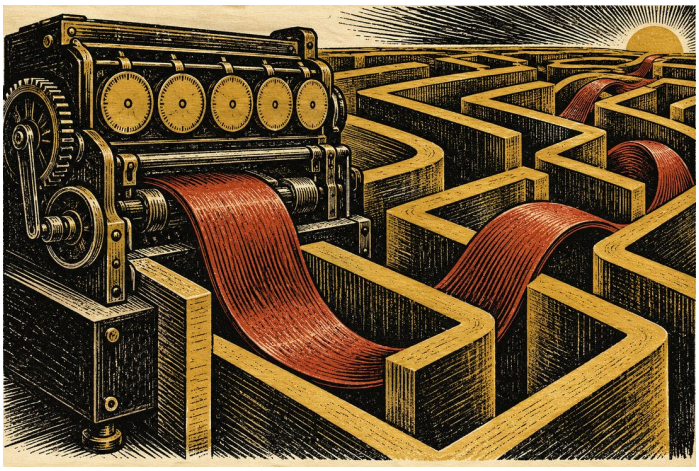
Niemiecki i czeski tekst o ropie/gazie są w istocie zgodne - oba łączą wzrost cen z eskalacją wokół Hormuzu i Morza Czerwonego, różnica to tylko optyka: WirtschaftsWoche patrzy globalnie na rynek ropy i politykę Trumpa, Echo24 przekłada to na portfele czeskich odbiorców i unijną politykę wobec LNG z Rosji. Linia sporu wewnątrz prawicy widoczna jest w tekście o ETS 1: ODS wraz z Włochami i Czechami domaga się złagodzenia unijnych regulacji emisyjnych wobec przemysłu, co wpisuje się w krytykę Zielonego Ładu, podczas gdy artykuł explicite nazywa zwolenników status quo "euroliberałami" - czyli spór toczy się między obrońcami unijnej architektury klimatycznej a frakcją domagającą się jej rewizji z pozycji ochrony przemysłu.

Pozostałe pozycje (transport publiczny we Włoszech, odpady w Lizbonie, stawy rybne na Węgrzech, ustawa o azotach w Danii) to osobne, niepowiązane wątki lokalne, zbyt skrótowe w zajawkach, by wyciągać z nich tezy. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: ceny energii w Europie ponownie rosną z przyczyn geopolitycznych, a jednocześnie część prawicy gospodarczej w UE otwarcie kwestionuje sens dalszego zaostrzania ETS w takim otoczeniu.

Źródła: WirtschaftsWoche · Echo24 / Týdeník Echo · Il Sole 24 Ore · Observador · Magyar Hang · top agrar · Jyllands-Posten

11 / TECHNOLOGIA I AI

Suwerenność cyfrowa Europy kontra inwestycje Big Techu

Satyra redakcyjna: mechaniczny licznik prowadzi metalową falę przez labirynt prostych prowadnic. Ilustracja AI.

FAKTY

8 września OpenAI ogłosiło rozwiązanie przez wewnętrzny model problemu Naviera-Stokesa, jednego z siedmiu problemów milenijnych Instytutu Claya (Il Foglio, Denník Postoj) - Clay Institute na razie nadal traktuje problem jako otwarty. Dwanaście godzin wcześniej podobny wynik dotyczący równań Eulera ogłosili Tristan Buckmaster (NYU) i Levent Alpöge (Anthropic), co rodzi pytania o pochodzenie danych treningowych OpenAI. Anthropic opublikowało raport o nadużyciach swoich modeli (grudzień 2025-sierpień 2026), w tym o platformie „election manipulation" powiązanej z firmą BBS Bilişim z Istambułu i wymierzonej w wybory w Malezji (Karar), a według Serbestiyet firma zablokowała też badania nad bronią biologiczną prowadzone z użyciem Claude'a w instytucie wojskowym.

Google zapowiedziało inwestycję co najmniej 13 mld euro w centra danych AI w Finlandii, m.in. w Haminie, z 22-letnim kontraktem nuklearnym z Fortum (Contrepoints). W Polsce od 11 września weszły w życie nowe obowiązki raportowania podatności i incydentów bezpieczeństwa cyfrowego z 24-godzinnym terminem zgłoszeń (Rzeczpospolita/Plus Minus, dwa teksty).

GŁOSY PRASY

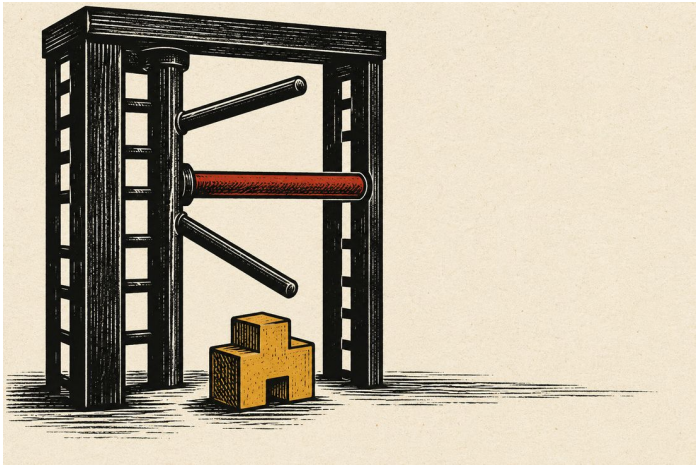
Il Foglio i Denník Postoj relacjonują sam wynik matematyczny OpenAI z ostrożnością wobec jego pewności, ale Il Foglio idzie dalej i stawia pytanie o „kryptomnezję" - czy modele mogły ukradkiem wchłonąć niepublikowane jeszcze prace badaczy (Buckmastera, Thoma), na co OpenAI odpowiada wymijająco, nie wykluczając wpływu zanonimizowanych danych. Nederlands Dagblad przynosi głos ostrożności od środka branży - Altman rozważa spowolnienie rozwoju zaawansowanego AI razem z konkurencją - podczas gdy Contrepoints z pozycji libertariańskiej krytykuje francuską nieufność wobec centrów danych jako przyczynę utraty inwestycji na rzecz Finlandii, czyli spór dotyczy tego, czy ostrożność regulacyjna to roztropność czy samobójstwo gospodarcze.

Karar i Serbestiyet, oba tureckie, ale z różnych nurtów, zgodnie traktują raport Anthropic jako dowód na realne zagrożenia (manipulacja wyborcza, broń biologiczna), nie polemizując ze sobą. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: podczas gdy giganci inwestują dziesiątki miliardów w infrastrukturę AI i ścigają się o dowody matematyczne, Polska wdraża technokratyczne obowiązki raportowania incydentów - pokazuje to przepaść między tempem rozwoju technologii a tempem biurokratycznej reakcji na nią.

Źródła: Il Foglio · Karar · Denník Postoj · Observador · WORLD (WORLD Magazine, WORLD Radio, „The World and Everything in It") · Contrepoints · Nederlands Dagblad · Serbestiyet · L'Express · Reforma · Rzeczpospolita + Plus Minus · Il Sole 24 Ore · BILD

12 / MIGRACJA I AZYL

Administracja Trumpa a symbole polityki granicznej: teolog w DHS i cenzura parodii muru

Satyra redakcyjna: pusta bramka kontrolna zatrzymuje pojedynczy labiryntowy klocek. Ilustracja AI.

FAKTY

Katolicki teolog Chad Pecknold, wykładowca Catholic University of America, objął w sierpniu stanowisko dyrektora ds. kontaktów publicznych w Departamencie Bezpieczeństwa Wewnętrznego USA - nominacja pada w cieniu sporu amerykańskich biskupów z administracją Trumpa o masowe deportacje. Biały Dom usunął ze swojej strony grę „Build the Wall" po zastrzeżeniach firmy Tetris Co. co do naruszenia praw autorskich; serwis nadal oferuje inne gry nawiązujące do polityki migracyjnej, w tym z udziałem Toma Homana.

Frontex odnotował w pierwszych ośmiu miesiącach 2026 roku spadek nielegalnych przekroczeń granic UE o 35% rok do roku, przy czym na szlaku środkowośródziemnomorskim spadek wyniósł 55% (ok. 19,4 tys. osób), a jedyny wzrost - o 34% - zanotowano na szlaku zachodniośródziemnomorskim, głównie z Algierii. Dane te nie obejmują masowego napływu do Ceuty pod koniec lipca, o którym pisze też NZZ, wskazując na osłabienie pozycji premiera Pedra Sáncheza.

Junge Freiheit sygnalizuje szybszy wzrost udziału migrantów na wschodzie Niemiec niż na zachodzie, a GB News odnotowuje pożar halal food hallu w Birmingham sześć miesięcy po otwarciu.

GŁOSY PRASY

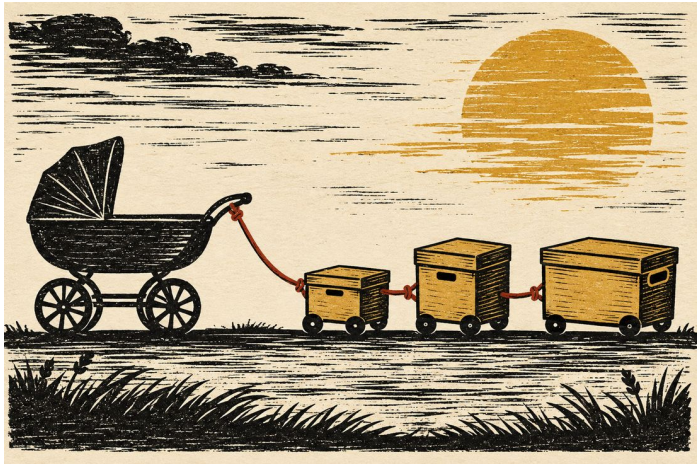
Źródła nie tworzą jednego sporu, lecz pokazują rozjechane akcenty: Il Sole 24 Ore, pismo liberalizmu gospodarczego, referuje twarde dane Frontexu bez komentarza politycznego, podczas gdy NZZ już interpretuje kryzys w Ceucie jako polityczną porażkę Sáncheza. Echo24, liberał klasyczny, relacjonuje aferę z grą Tetrisa z dystansem ironicznym wobec estetyki administracji Trumpa, a CNA jedynie odnotowuje fakt zatrudnienia Pecknolda, sygnalizując napięcie między episkopatem USA a Białym Domem, lecz nie rozstrzygając go.

Junge Freiheit i GB News, oba bliższe populistycznej prawicy, podają fakty (demografia wschodnich Niemiec, pożar w Birmingham) bez kontekstu przyczynowego, zostawiając czytelnikowi wyciąganie wniosków. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: twarde dane o spadku migracji do UE współistnieją z narracjami medialnymi budującymi wrażenie kryzysu - warto rozróżniać, co pochodzi z Frontexu, a co z doboru newsów.

Źródła: Catholic News Agency (CNA) · NZZ · Echo24 / Týdeník Echo · Il Sole 24 Ore · Junge Freiheit · GB News

13 / DEMOGRAFIA I RODZINA

Nieletni jako sprawcy przestępstw seksualnych w Hiszpanii

Satyra redakcyjna: kołyska na kółkach ciągnie za sobą sznur małych, pustych domowych schowków. Ilustracja AI.

FAKTY

Litewski rząd, opisywany przez estoński Postimees, przedstawił dziewięciopunktowy pakiet wsparcia dla rodzin wart blisko 800 mln euro, obejmujący m.in. darmowe obiady szkolne, wyższe dofinansowanie opieki nad dziećmi oraz świadczenia dla rodzin wracających z zagranicy. Turecki Karar odnotowuje, że po raz pierwszy od 42 lat kobiety stanowią większość studentów (53,4 proc.) w 201 uczelniach, z wyraźną polaryzacją między kierunkami technicznymi a medycznymi. Włoski Il Sole 24 Ore informuje o uruchomieniu krajowej bazy danych żłobków i przedszkoli objętych bonusem żłobkowym, z danymi za rok szkolny 2025/2026 dostarczonymi przez regiony.

Szwedzki Smedjan opisuje planowane zniesienie obowiązku alimentacyjnego jako element reformy rządu Tidö. Hiszpański El Mundo, choć dotyczy przestępczości a nie polityki rodzinnej wprost, podaje dane prokuratury generalnej o wzroście o 36 proc. spraw o przestępstwa seksualne z udziałem nieletnich, stanowiących 20 proc. wszystkich takich spraw.

GŁOSY PRASY

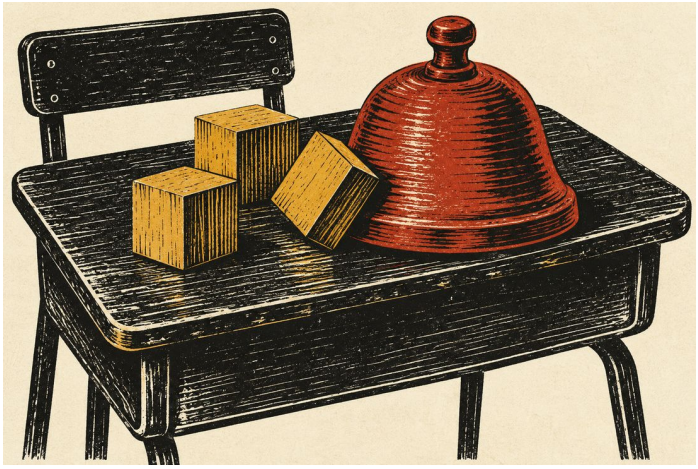
Materiały nie tworzą jednego sporu, lecz pokazują odmienne pola polityki rodzinnej w różnych krajach: Litwa idzie w kierunku klasycznego, kosztownego wsparcia socjalnego dla rodzin, Włochy usprawniają administracyjnie istniejący system bonusów, a Szwecja debatuje nad deregulacją zobowiązań rodzinnych (zniesienie alimentów) jako elementem szerszej agendy wolnościowej rządu Tidö - co jest ujęciem odległym od continentalnego etatyzmu rodzinnego. Turecki wątek o przewadze kobiet na uczelniach dotyka demografii pośrednio, sygnalizując zmianę struktury społecznej bez powiązania z polityką prorodzinną.

Żadne źródło nie konfrontuje wprost tezy o potrzebie większych transferów (Litwa) z tezą o deregulacji (Szwecja), co samo w sobie jest znamienne - pokazuje, że prawica w Europie nie ma wspólnej diagnozy, czy państwo powinno rodziny finansować, czy z nich się wycofywać. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: litewski pakiet 800 mln euro to skala porównywalna z polskimi programami prorodzinnymi, a szwedzka dyskusja o alimentach pokazuje alternatywną, liberalną ścieżkę myślenia o obowiązkach rodzinnych, nieobecną w polskiej debacie.

Źródła: Karar · Postimees · El Mundo · Il Sole 24 Ore · Smedjan (Timbro)

14 / WOJNY KULTUROWE

Szkoła jako pole bitwy: język, czytanie, ideologia

Satyra redakcyjna: pusty szkolny stolik dźwiga dzwonek i trzy nieme geometryczne klocki. Ilustracja AI.

FAKTY

Kluczowym wątkiem dnia są wyniki najnowszego badania PISA: w Niemczech premier Nadrenii-Palatynatu Gordon Schnieder (CDU) zapowiedział obowiązkowe testy językowe i sprawdziany gotowości szkolnej dla czteroipółlatków, a minister edukacji Karin Prien wiąże spadek wyników nie tylko z migracją, ale też ze zmianami w wychowaniu i rodzinach niepełnych. W Czechach raport krajowy PISA pokazuje, że odsetek uczniów poniżej podstawowego poziomu czytania wzrósł z 21% (2022) do 27%, a grupa najlepszych czytelników skurczyła się do najniższego poziomu od 2000 roku.

Równolegle w USA Konstantin Averkiev pozwał okręg szkolny Lake Washington (ADF, powołując się na wyrok Mahmoud v. Taylor) za odmowę zwolnienia syna z lekcji o tematyce LGBT. W RPA w Kapsztadzie trwa spór o „tęczowe” przejście dla pieszych w dzielnicy De Waterkant, zamalowywane przez chrześcijańskich aktywistów napisami religijnymi. Chorwacka działaczka pro-life Vesna Markić w wywiadzie dla Postoja mówi o potrzebie zmiany prawa i mentalności wobec aborcji.

GŁOSY PRASY

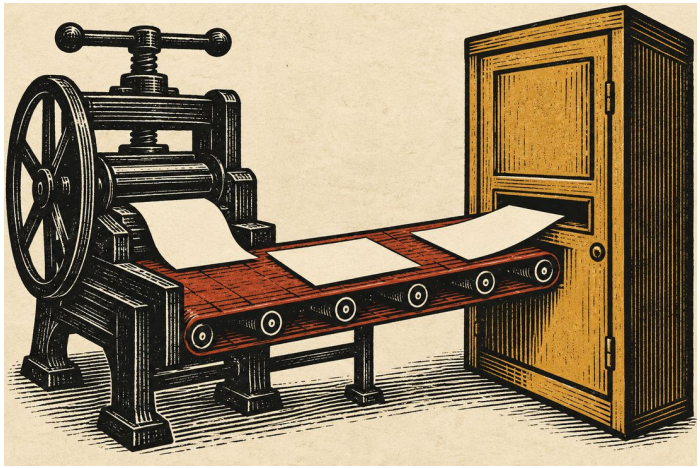
Materiały o PISA są ze sobą zgodne merytorycznie - niemiecki i czeski tekst opisują ten sam trend spadku kompetencji czytelniczych bez wzajemnej polemiki, różnią się jedynie proponowanymi remediami (testy przedszkolne w Niemczech vs. diagnoza przyczyn w Czechach). Linia sporu przebiega raczej między tekstami o edukacji seksualnej: amerykański WORLD relacjonuje pozew rodzica jako obronę praw religijnych i rodzicielskich powołując się na precedens sądowy, podczas gdy południowoafrykański Daily Friend odwraca ramę - krytykuje chrześcijańskich aktywistów za powoływanie się na większość religijną przeciw prawom mniejszości, co pokazuje, że w obrębie prasy konserwatywnej nie ma jednolitego stanowiska wobec taktyk sporu z ruchem LGBT.

Materiały z GB News, Fox News i Kristeligt Dagblad to same zajawki bez rozwiniętej treści, więc nie da się z nich wyciągnąć konkretnej tezy. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że debata o wynikach PISA i gotowości szkolnej dzieci toczy się w Niemczech i Czechach w podobny sposób co w Polsce, a spór o zakres praw rodzicielskich wobec edukacji seksualnej pokazuje rozbieżne strategie prawne i światopoglądowe możliwe do zaadaptowania lokalnie.

Źródła: WELT · Echo24 / Týdeník Echo · Denník Postoj · GB News · Daily Friend (Institute of Race Relations) · WORLD (WORLD Magazine, WORLD Radio, „The World and Everything in It”) · Fox News Channel (kabel) · Kristeligt Dagblad

15 / MEDIA I WOLNOŚĆ SŁOWA

Węgierska prawica obywatelska rozlicza system Orbána z aferą Rogán-Balásy i pamięcią po niezależnych mediach

Satyra redakcyjna: prasa drukarska wsuwa puste arkusze do zamkniętej szafy archiwum. Ilustracja AI.

FAKTY

Magyar Hang wraca do sprawy przepływu środków publicznych do mediów sprzyjających Fideszowi, wiążąc ją z nazwiskami Rogán i Balásy oraz z wynikami PISA i likwidacją samorządów powiatowych na rzecz programu rozwoju wsi im. Św. Stefana. Ten sam tytuł odnotowuje przywrócenie archiwum portalu Mandiner przez rząd Pétera Magyara i pyta o los archiwów NOL i Válasz, usuniętych za czasów systemu NER Orbána. W Niemczech WELT relacjonuje wypowiedź szefa frakcji CDU/CSU Thorstena Freia o jakości dziennikarskiego omawiania przemówień politycznych oraz spór wokół okładek „Spiegla" dotyczących Ulricha Siegmunda z AfD przed i po wyborach do landtagu Saksonii-Anhalt.

Z Włoch Il Sole 24 Ore podaje, że rzymski sąd (Tribunale del Riesame) utrzymał areszt dla podejrzanego w sprawie zamachu na dziennikarza Sigfrida Ranucciego, potwierdzając jego powiązania z mafią. Materiały są w większości zajawkami, bez pełnych szczegółów liczbowych czy proceduralnych.

GŁOSY PRASY

Węgierski Magyar Hang, mimo konserwatywnego rodowodu, prowadzi ostrą krytykę Orbána i NER-u jako systemu kontrolującego media publicznymi pieniędzmi, jednocześnie chwaląc nowy rząd Magyara za odblokowanie archiwum Mandinera - to spojrzenie „z prawa na prawo", rzadkie w polskim przeglądzie prasy konserwatywnej. Niemiecki WELT pokazuje wewnętrzne napięcie linii Springera: z jednej strony postulat CDU o głębszym, bardziej kontekstowym dziennikarstwie politycznym, z drugiej krytyka sposobu, w jaki „Spiegel" portretuje polityka AfD jako zagrożenie dla konstytucji - spór dotyczy więc granicy między dziennikarstwem a kampanią.

Włoski Il Sole 24 Ore ogranicza się do suchego faktu sądowego bez kontekstu ideologicznego, co odróżnia go od pozostałych, bardziej upolitycznionych ujęć. Źródła nie tyle spierają się ze sobą, co pokazują różne fronty tego samego problemu - upolitycznienia mediów i ich finansowania - bez wspólnej tezy. Dla polskiego czytelnika istotne jest zestawienie: mechanizm pompowania pieniędzy publicznych w media sprzyjające władzy (Węgry) oraz spór o to, czy krytyczne relacjonowanie skrajnej prawicy jest dziennikarstwem czy kampanią (Niemcy) - obie sprawy mają bezpośrednie odniesienie do debaty o TVP i mediach publicznych w Polsce.

Źródła: Magyar Hang · WELT · Il Sole 24 Ore

Kontrowersja liturgiczna: „Wyznanie Wspólnot Kościelnych" w mszy brazylijskiej

Satyra redakcyjna: pusta ława kościelna równoważy dwa jednakowe klucze pod witrażem. Ilustracja AI.

FAKTY

CNA relacjonuje kilka odrębnych spraw z Kościoła: podczas mszy towarzyszącej brazylijskiemu wydarzeniu „Cry of the Excluded" 7 września odmówiono „Wyznanie Wspólnot Kościelnych Podstawowych"; komisja synodalna opublikowała raport wzywający do mechanizmów równości płci w zatrudnieniu kościelnym oraz większej roli zakonnic przy wyborze biskupów nadzorujących życie konsekrowane; biskupi katoliccy wraz z baptystami złożyli wniosek do Sądu Najwyższego USA w sprawie zasady „finality" w sprawach religijnych; hierarchowie uczcili 25. rocznicę zamachów z 11 września.

The Pillar informuje, że proces bp. Davida Oakleya z Northampton, oskarżonego o gwałt na dziecku, został odroczony do stycznia po złożeniu wniosku o umorzenie. Konferencja Episkopatu Brazylii opublikowała dokument z apelem o kolegialne, jawne rozpatrywanie kwestii instytucjonalnych w okresie wyborczym. Patriarcha Pierbattista Pizzaballa, cytowany przez Tempi, mówił podczas wizyty w Basilicacie o wojnie na Bliskim Wschodzie i wątpliwościach wobec deklarowanego pacyfizmu niektórych aktorów.

GŁOSY PRASY

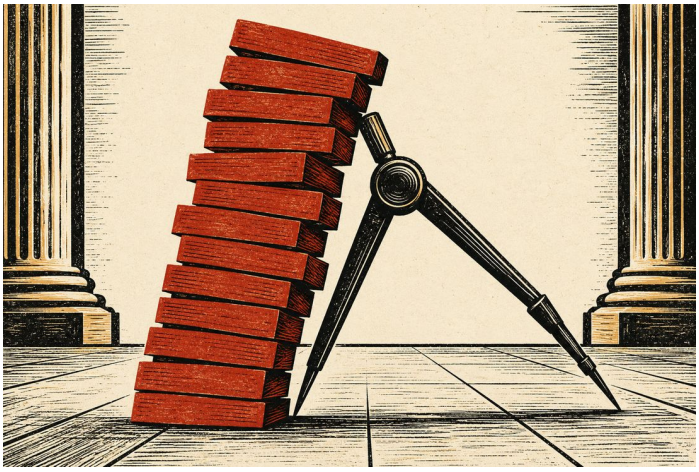
Materiał jest rozproszony tematycznie i nie tworzy jednego sporu, lecz kilka równoległych wątków bez wyraźnej polemiki między źródłami. CNA jako agencja relacjonuje fakty bez komentarza redakcyjnego, ale dobór tematów - modlitwa spoza liturgii rzymskiej w Brazylii, postulaty równości płci w strukturach kościelnych, sprawa karna biskupa - sygnalizuje napięcia doktrynalne i dyscyplinarne, które w innych ujęciach mogłyby być przedstawione jako kontrowersje, tu jednak pozostają niekomentowane. The Pillar, choć niepartyjny wobec hierarchii, ogranicza się do faktografii procesowej bez oceny odpowiedzialności instytucjonalnej diecezji.

Estadão przedstawia stanowisko episkopatu brazylijskiego jako defensywne wobec zagrożeń dla demokracji w okresie wyborczym, nie precyzując jednak, jakie konkretne działania miałyby naruszać procedury. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że żadne z tych źródeł nie podejmuje wprost kwestii, które w Polsce budzą największe emocje - liturgii, roli kobiet w Kościele czy odpowiedzialności biskupów za nadużycia - pokazując, że są to spory toczące się równolegle i niezależnie w różnych Kościołach lokalnych, bez wspólnego mianownika globalnego.

Źródła: Catholic News Agency (CNA) · The Pillar · Estadão · Tempi

17 / IDEE I SPORY WEWNĄTRZ PRAWICY

25 lat po 11 września: Huntington kontra krytyka wojny z terroryzmem

Satyra redakcyjna: wysoki stos kafli wyborczych przechyla dwustronny kompas na pustej sali. Ilustracja AI.

FAKTY

Dominującym wydarzeniem jest wynik AfD w Saksonii-Anhalcie (43,8 proc.), komentowany równolegle przez Junge Freiheit, WELT, NZZ i Do Rzeczy. Kanclerz Friedrich Merz nazwał koncepcję remigracji „czystką etniczną", co skłoniło frakcję AfD do złożenia zawiadomienia karnego przeciwko niemu; krytycznie do słów kanclerza odnieśli się także historyk Andreas Rödder i telewizja ARD. WELT donosi o rozbiciu kierownictwa CDU po klęsce - na spotkanie w Adenauer-Haus przyszedł tylko jeden premier landu, a członkowie CDU w Brandenburgii żądają konsekwencji.

NZZ łączy ten wynik z sytuacją we Włoszech, wskazując na wzrost notowań partii generała Roberto Vannacciego jako zagrożenia dla Meloni. Równolegle kilka pism (Il Foglio, Info.cz, Jyllands-Posten, Tempi, Conflits) publikuje teksty rocznicowe z okazji 25. rocznicy zamachów z 11 września.

GŁOSY PRASY

Linia podziału przebiega wyraźnie między Junge Freiheit i Do Rzeczy z jednej strony a WELT i NZZ z drugiej: Junge Freiheit opisuje wynik AfD jako „triumf demokracji" i dowód ignorancji establishmentu, Paweł Lisicki w Do Rzeczy argumentuje, że postulaty AfD ocenione z perspektywy polskiego interesu narodowego nie są szkodliwe, podczas gdy WELT relacjonuje debatę o „murach ochronnych" wobec inaczej myślących, a NZZ pyta wprost, czy mieszkańcy byłego NRD są „niezdatni do demokracji" - ton bliższy diagnozie deficytu niż uznaniu dla wyborców.

Reason z pozycji libertariańskiej atakuje z zupełnie innej strony: książkę „Why Postliberalism Failed" wykorzystuje do odrzucenia całego projektu postliberalnego i integryzmu katolickiego jako „autorytaryzmu w katolickich szatach", co jest sporem toczącym się wewnątrz prawicy amerykańskiej, niemal nieobecnym w materiale europejskim. Przemilczany zostaje sam program AfD w liczbach - żadne źródło poza Lisickim nie referuje konkretnych postulatów partii, tylko reakcje na jej zwycięstwo. Dla polskiego czytelnika istotne jest to, że spór o AfD w Niemczech jest testem tego samego pytania, które toczy się w Polsce i we Włoszech: czy zwycięstwa suwerenistycznej prawicy to kryzys demokracji czy jej korekta.

Źródła: Junge Freiheit · Il Foglio · Do Rzeczy (tygodnik) + DoRzeczy.pl · Info.cz · Reason · NZZ · WELT · Conflits - Revue de Géopolitique · Contrepoints · Jyllands-Posten · Tempi

18 / KULTURA I SPÓR O KANON

Kto ochroni dziedzictwo: kradzieże w muzeach i spory o własność dzieł sztuki

Satyra redakcyjna: pusta muzealna gablota wypuszcza złote fragmenty obok zasłoniętej rzeźby. Ilustracja AI.

FAKTY

Hiszpańskie regiony spotkały się w czwartek z resortem kultury po serii kradzieży złotych eksponatów z muzeów w Badajoz, Albacete i Villena (a wcześniej w Plasencii w 2024 r.) - jak ustaliła policja, prawdopodobnie ta sama grupa przestępcza, wykorzystująca wzrost ceny złota do ok. 125 tys. euro za kilogram. Minister kultury Ernest Urtasun nie zabrał publicznie głosu w sprawie kradzieży od dwóch tygodni i nie zjawił się na spotkaniu; resort odmówił zobowiązań co do wspólnych protokołów bezpieczeństwa czy zwiększenia budżetów.

W Hongkongu sąd skazał trzech aktywistów za organizowanie obchodów rocznicy Tiananmen 1989 r.; los rzeźby „Kolumna Hańby" duńskiego artysty Jensa Galschiøta, użytej jako dowód w procesie, pozostaje niepewny - prokuratura domaga się jej zniszczenia, autor domaga się zwrotu. Szwajcarskie Archiwum Federalne udostępniło historykom częściowo utajnione akta dotyczące Josefa Mengele w Szwajcarii, po latach odmowy wglądu.

GŁOSY PRASY

W sprawie hiszpańskiej ABC opisuje bezpośredni konflikt kompetencyjny: wspólnoty autonomiczne obwiniają ministerstwo Urtasuna o bierność i milczenie, resort zaś ogranicza się do komunikatu o wzmocnieniu ochrony w 16 muzeach państwowych, nie przyjmując żadnych wiążących zobowiązań - to spór o odpowiedzialność władzy centralnej wobec regionów, typowy dla linii ABC krytycznej wobec rządu Sáncheza. Sprawa duńskiej rzeźby i akt Mengele nie mają w zestawie kontrapunktu polemicznego - Berlingske i NZZ referują fakty, przy czym NZZ zaznacza, że historycy zamierzają walczyć o pełny dostęp do dokumentów, co samo w sobie sygnalizuje spór między archiwum a środowiskiem naukowym, ale bez drugiej strony w materiale.

Pozycje z Włoch, Francji i Japonii to same zapowiedzi (kino weneckie, film o Raoulcie, komiks o Wietnamie) bez rozwiniętej tezy, więc nie da się z nich wyprowadzić sporu. Dla polskiego czytelnika istotne jest przede wszystkim to, jak łatwym celem stały się europejskie muzea wobec zorganizowanej przestępczości goniącej za ceną złota - co dotyczy też ochrony polskich zbiorów.

Źródła: Il Foglio · NZZ · ABC · Berlingske · L'Express · Bungei Shunjū (□□□□)